

הנחיות פרקליט המדינה	הנחיית פרקליט המדינה מספר 14.22 איסור פרסום תעוד חזותי או קולי של חקירה
	א' באייר ה'תשע"ז, 27 אפריל, 2017

14.22 - איסור פרסום תעוד חזותי או קולי של חקירה

מטרתה של הנחיה זו היא להתוות את מדיניות התביעה לעניין בקשה המוגשת לבית המשפט לפרסום תעוד חזותי או קולי של חקירה על פי סעיף 13 לחוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002 (להלן: **החוק**).

בהנחיה זו ננקוט להלן, ולשם הקיצור, בתיבה "עד", בהתייחסנו למי שאסור לפרסם הקלטת חקירה עמו. באומרנו "עד" כוונתנו תהא לכל מי שסעיף 13 לחוק חקירת חשודים חל עליו – בין אם הוא חשוד, מתלונן, או כל אדם אחר שהעיד במשטרה.

א. המסגרת החוקית:

1. סעיף 13 לחוק קובע:

"13. איסור פרסום קלטת - עונשין

המפרסם תעוד חזותי או קולי של חקירה, כולו או חלקו, בלא רשות בית משפט, דינו - מאסר שנה; לענין סעיף זה, "חקירה" - לרבות חקירה בידי רשות אחרת המוסמכת לחקור על פי דין, שהוצא לגביה צו לפי סעיף 16(ג).

סעיף 1 מגדיר: "חקירה" – תשאול או גביית הודעה בקשר לעבירה, בידי שוטר.

2. החוק חל על חקירת עדים על ידי המשטרה. עם זאת, השר לבטחון פנים, באישור השר הממונה, בהתייעצות עם שר המשפטים, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להחיל את הוראות החוק על רשויות חקירה אחרות. נכון למועד פרסום הנחיה זו, הרשות לגביה הוצא צו כאמור הנה מצ"ח בלבד. יש לשים לב כי צווים אלו מוצאים מעת לעת ויש לבדוק קיומו של צו כאמור בהתאם לסוג החקירה.

3. בהעדר הסדרה בחוק של הסמכות העניינית לדון בבקשה להתרת פרסום קלטת על פי הוראת סעיף 13 לחוק, הרי שעל פי הגיון הדברים ועל פי הפרקטיקה הנוהגת, ראוי שהבקשה תידון בפני בית המשפט שדן בתיק העיקרי.

4. יודגש כי קיימות הוראות חוק נוספות האוסרות על פרסום פרטים מהחקירה (כגון האיסור לפרסום קלטת חקירה או תמליל של חקירת ילד בהתאם לסעיף 6 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955).

ב. חלק כללי

5. **חובת התעוד** – החוק מטיל על המשטרה, בין היתר ובסייגים מסוימים, את החובה לתעד חקירה של חשוד בעבירות מסוימות בתעוד חזותי (הקלטת תמונה וקול בשילוב), אך מאפשר להסתפק בתנאים מסוימים בתעוד קולי או בתעוד בכתב בלבד.

6. התעוד החזותי נועד לאפשר לבית המשפט לעמוד על גרסתו של החשוד וההתפתחויות שחלו בה באופן מדויק, התרשמות אותה לא ניתן לעיתים לדלות מההודעה הכתובה. בנוסף, התעוד החזותי מאפשר לבית המשפט להתרשם באופן ישיר מנסיבות החקירה ואופן ניהולה, מהדינמיקה במהלכה ובהתפתחויות שחלו בה. זאת, בין היתר, כדי לקדם שמירה על זכויות החשוד וצמצום ההתדיינות בבית המשפט בטענות נאשמים בנוגע לנסיבות גביית הודעותיהם.

7. **איסור הפרסום** – פרסום פומבי של תעוד חזותי של חקירה עלול להביא לפגיעה קשה בפרטיותו של נחקר, בין שהוא חשוד, ובין שהוא עד שמסר עדות שהוקלטה. מעמד החקירה הוא קשה מטבעו ויש בו כדי להביך את הנחקר. פרסומו ברבים של תעוד חזותי עלול לגרום פגיעה בלתי מוצדקת בנחקר, שהרי ההצדקה לתעוד החזותי מקורה, כאמור לעיל, ברצון להביא בפני בית המשפט את מירב המידע על מהלך החקירה ואינו נובע מאינטרסים אחרים כזכות הציבור לדעת. זאת ועוד, ככל שפרסום תעוד חזותי של חקירות יהפוך נפוץ עלול הדבר להביא נחקרים בעתיד להימנע מלשתף פעולה אך ורק בשל החשש לביזויים בפומבי, אם וכאשר חקירתם תפורסם.

8. ברבות השנים התגבשה פרקטיקה ופסיקה הנוגעת להיקף האיסור לפרסום תעוד חזותי כאמור, ולשיקולי התביעה (ובית המשפט) בבואם לגבש עמדה בבקשות להתיר פרסומו של תעוד חזותי של חקירה.

היקף האיסור שבסעיף 13 לחוק:

9. איסור הפרסום בלא היתר בית המשפט על פי סעיף 13 לחוק, חל רק על תעוד חזותי או קולי של חקירה. חקירה מוגדרת בסעיף 1 לחוק כ"תשאול או גביית הודעה בקשר לעבירה, בידי שוטר". מהגדרה זו נובעת המסקנה, כי היא חלה אף על עימות בין חשוד לאדם אחר הנערך על ידי שוטר, בו נשאל החשוד על העבירה או מוצגות בפניו טענות בנושא¹. בנוסף, נוסח ההגדרה מתאים אף לשחזור, שכן בשחזור נשאל החשוד על ידי שוטר שאלות בקשר לעבירה². חיזוק למסקנה זו ניתן למצוא בסעיף 9 לחוק, בו קיימת התייחסות ייחודית לשחזור בהקשר של תעוד חקירה מחוץ לתחנה.

10. איסור הפרסום איננו תחום בזמן – הוא חל מרגע יצירת התעוד ואם התקיים משפט, גם לאחר סיומו³.

11. החוק עוסק רק בתעוד של חקירה הנערכת על ידי שוטר, כדי לאפשר לבית המשפט להתרשם באופן ישיר מנסיבות גביית הודאה במקרה של טענות נגד קבילותה, וכלל לא עוסק בתעוד שיחות ששוטר אינו צד להן (למעט חקירה על ידי רשות שהוסמכה לפי סעיף 16(ג) לחוק, כמפורט להלן). כך גם קבע בית המשפט העליון בעניין שטנגר⁴, שם נדחתה הטענה כי יש להחיל על דרך ההיקש את הוראת סעיף 13 לחוק על הקלטה שבוצעה בידי אדם פרטי. על כן, פעולות חקירה סמויות – כגון דיבוב בידי שוטר מוסווה (שאינו חושף את עובדת היותו שוטר) או בידי אדם שאינו שוטר, או הקלטה סמויה של שיחה בהשתתפות חשוד, שלא בנוכחות שוטר, לא יחשבו לתעוד אשר איסור הפרסום שבסעיף 13 חל עליו.

12. אשר לפרסום תעוד של חקירת עד שאינו חשוד, הרי שגם פרסומו של תעוד זה כלול באיסור: אומנם החוק ככלל עוסק בחקירת חשודים, ואולם סעיף 13 לחוק הוא סעיף מיוחד. בניגוד לכל שאר סעיפי החוק העוסקים במפורש ב"חקירת חשוד", סעיף 13 אוסר בפרסום תעוד של "חקירה" גרידא. מונח זה מוגדר בסעיף 1 וכולל כל "תשאול או גביית הודעה בקשר לעבירה, בידי שוטר". גם מבחינת הרציונל של האיסור (הגנת

¹ ראה את פסק הדין בע"פ 9105/09 פלוני נ' מדינת ישראל שם נקבע כי עימות הוא בבחינת "חקירה מובהקת, ועל כן חל איסור פרסום על הקלטת בה תועד, מכח הוראתו של סעיף 13 לחוק חקירת חשודים".

² ראה גם ההחלטה בבש"פ 6516/09 ידיעות אחרונות נ' מדינת ישראל (פורסם בתקדין, 1.10.2009) (להלן: עניין ידיעות אחרונות), בו נדונה בקשה להתיר פרסום קלטות שחזור של רצח החיילת דפנה כרמון ז"ל.

³ ראה פסק הדין בע"פ 10994/08 מדינת ישראל נ' תורג'מן ואח' (פורסם בנבו, 14.5.2009) (להלן: עניין תורג'מן), סעיף 36 לפסק הדין. ור' עניין ידיעות אחרונות, לעיל ה"ש 2, בס' 7. עם זאת, לשלב בו מצוי ההליך הפלילי ישנה השלכה על משקלם של השיקולים השונים, כפי שיפורט להלן.

⁴ בש"פ 1659/11 שטנגר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 לפסק דינו של השופט עמית (פורסם בנבו, 26.4.2011)

הפרטיות וכבוד האדם), יש טעם בהגנה גם על תעוד חקירת עד שאינו חשוד. עמדה זו התקבלה גם על ידי בית המשפט העליון בעניין **זדורוב**⁵ וכן בפסה"ד בעניין **פיזם**⁶.

13. האיסור הקבוע בסעיף 13 לחוק חקירת חשודים חל על פרסום תעוד החקירה – בין אם הוגש התעוד כראיה ובין אם לאו; בין אם הוגש כתב אישום ובין אם לאו⁷:

"ענייננו באיסור פלילי... המשתרע על כל סוג של חקירה, וחל על כל סוגי הנחקרים, ואינו מוגבל לחשודים או נאשמים בלבד. האיסור אינו מוגבל בזמן, ואינו מותנה בקיום משפט פלילי. הוא חל ומחייב, בין אם המשפט טרם החל, ובין במהלכו או לאחר שהסתיים; הוא חל גם מקום שהתיק הפלילי נסגר בלא שנוהל משפט כללי".

14. כאמור לעיל, החוק עוסק בחקירה על ידי המשטרה. החלת הוראות החוק על רשויות חקירה אחרות על ידי השר לבטחון פנים לפי סעיף 16(ג) לחוק, מובילה אף להחלת האיסור הקבוע בסעיף 13 על פרסום תעוד חקירות כאלה.

15. נדגיש, כי על פי נוסח הסעיף ותכליתו, פרסום של תעוד בכתב של חקירה – אינו כולל במסגרת האיסור בסעיף זה.

16. עם זאת, יודגש כי פרסום חומר מחקירה, גם אם אינו אסור על פי סעיף 13 לחוק, עשוי בנסיבות מסוימות להוות עבירה על חוקים אחרים (כגון סעיף 6 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) התשט"ו-1955; סעיף 5 לחוק הגנת הפרטיות תשמ"א-1981 (להלן: **חוק הגנת הפרטיות**); סעיף 267 לחוק העונשין, תשל"ז-1977; סעיף 71 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984); סעיף 352(א) לחוק העונשין, וכן על סעיף 24 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960 וסעיף 34 לחוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981 וכיו"ב. יצוין עוד, כי ישנן הוראות חוק אשר אוסרות במפורש גם על פרסום תמלילי החקירה עצמם (סעיף 6 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים) התשט"ו-1955 וסעיף 24 לחוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית), התשס"ו-2005 ועוד).

⁵ בש"פ 4275/07 **רשות השידור נ' מדינת ישראל ואח'** (פורסם בנבו, 17.9.2007) (להלן: עניין **זדורוב**), שם נקבע כי: "... עניין לנו לא רק בהודעה שנגבתה מחשוד (ולימים נאשם) אלא גם בהודעות ותשאולים של עדים, מתלוננים, מומחים וכל כיוצא באלה". עמדה זו אוזכרה בהסכמה גם בעניין **תורג'מן**, לעיל ה"ש 3, בסעיף 38.

⁶ ע"פ 2476/15 **רשות השידור (בפירוק) נגד מדינת ישראל ואח'** (פורסם בנבו, 5.4.2016) (להלן: עניין **רשות השידור**).

⁷ עניין **תורג'מן**, לעיל ה"ש 3, בסעיף 40.

האינטרסים בבסיס הוראת החוק

17. סעיף 13 מבקש לאזן בין האינטרס בדבר חופש המידע, המתואר בדרך כלל בביטוי "זכות הציבור לדעת", לבין אינטרסים נוגדים העומדים בבסיס איסור הפרסום. עמד על כך בית המשפט העליון בעניין רון⁸ בקבעו כי:

"תכליתה של ההוראה – למנוע, בגבולות הראויים, הוצאת הנחקר מד' אמותיו של חדר החקירה אל כיכר השוק. היחשפות הנחקר, בתמונתו ובקולו, שקולה כמתן היתר לכול להציץ על הנחקר ברגעי שפל ובזיון, ועתים במלוא עליבותו. אכן, לא תמיד מעורר עניינם של הנחקרים אהדה בלב הציבור... אלא שחוק הנועד להגן על כבודו של אדם נבחן דווקא באותם מקרים בהם החוק משמש להגנתם של הנקלים שבחברה".

בעיקר על מנת להגן על אינטרסים אלה נקבע האיסור. האינטרס של חופש המידע מוצא ביטוי באפשרות לפרסם בהיתר בית המשפט את התעוד. היתר שכזה ראוי שינתן רק לאחר שבית המשפט יבחן היטב את ההצדקה לפרסם ויאזן בינה ובין הפגיעה הקשה בפרטיותו של הנחקר ואינטרסים אחרים.

18. להלן יפורטו האינטרסים השונים עליהם בא הסעיף להגן:

א. **כבוד האדם וההגנה על פרטיותו של הנחקר:** הימצאותו של חשוד בחקירה הנה על פי רוב בכפיה. ככלל, חוקרי המשטרה אינם שואלים לעמדתו של הנחקר ואינם מבקשים את הסכמתו לתעוד החקירה בוודאו או באודיו. למעשה, ומכוח הוראותיו של חוק חקירת חשודים – בנסיבות הקבועות בחוק – המשטרה אף מחויבת לתעד את החקירה (גם אם הנחקר מסרב לכך). בחשוד מוטחים חשדות והוא נדרש וחייב – בסייגים הנובעים מזכויותיו בחקירה – להשיב על שאלות בקשר לחייו, מעשיו, קשריו החברתיים וכיו"ב. אף כאשר מדובר בנחקר שאינו חשוד, מחויב הנחקר להשיב לשאלות החוקרים (בכפוף כמובן לזכותו להימנע מהפללה עצמית). מטבע הדברים, מדובר בסיטואציה קשה ומביכה עבור כל אדם, ולא אחת זו נקודת שפל בחייו של הנחקר⁹. ניתוקו של הנחקר מסביבתו הטבעית, העימות מול חוקר המשטרה והמחשבה על ההשלכות הצפויות מהחקירה – כל אלה מוסיפים למבוכה וללחץ.

⁸ ע"פ 5127/11 רשות השידור הישראלית נ' רוני רון ואח' (לא פורסם).
⁹ השווה ב"ש (תל-אביב – יפו) 94093/04 רשת תקשורת והפקות נ' מ"י (לא פורסם).

פרסום תעודת החקירה פורש בפני הציבור הן את **תוכן** תשובותיו והן את מראהו של הנחקר, שפת גופו וקולו. פרסום זה עלול לגרום לפגיעה בכבודו ובפרטיותו. יצוין, כי על פי חוק הגנת הפרטיות, פגיעה בפרטיות הנה, בין היתר, "פרסום תצלומו של אדם ברבים בנסיבות שבהן עלול הפרסום להשפילו או לבזותו" (סעיף 2(4) לחוק), וכן "שימוש בידיעה על ענייניו הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה" (סעיף 2(9) לחוק).

הדברים יפים, בשינויים המחויבים, גם בהתייחס לחקירתו של נחקר שאינו חשוד – היינו- נפגע עבירה או עד.

ב. **הגנה על פרטיותם וכבודם של גורמים אחרים מלבד הנחקר:** במהלך החקירה המתועדת נמסרים לא אחת פרטים הפוגעים בכבודם ובפרטיותם של צדדים שלישיים, אשר לעתים אינם מעורבים כלל בחקירה או אינם מודעים לה. אשר על כן, במסגרת בחינת ההגנה על הנחקר ושאלת הסכמתו להתיר הפרסום אם לאו, יש לתת את הדעת גם לאפשרות הפגיעה בצד שלישי כאמור:

"... יש לתת את הדעת גם לזכויותיהם לפרטיות של גורמים אחרים המעורבים בחקירה, אשר אין להם הזדמנות להביע את דעתם בענין הפרסום..."¹⁰

יצוין, כי ככל שמדובר במעורבים אחרים בחקירה שהם **קטינים**, בין אם הם נפגעי עבירה בעצמם ובין אם הם מעורבים בדרך אחרת, הרי שישנה מעטפת חקיקתית נוספת שנועדה להגן על קטינים מפני פרסומים שעשויים להזיק להם: סעיף 24 לחוק הנוער (דרכי טיפול והשגחה), התש"ך-1960 (להלן: **חוק הנוער**), האוסר על פרסום פרטים בענייניו של קטין כמפורט בסעיף; וכן סעיפים 68, 69 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 (להלן: **חוק הכשרות המשפטית**) המאפשרים לנקוט אמצעים זמניים לשם שמירה על טובתו של קטין; וסעיף 34 לחוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 (להלן: **חוק האימוץ**).

¹⁰ עניין **תורג'מן**, לעיל ה"ש 3, בסעיף 56. במספר פסקי דין, הכיר ביהמ"ש גם בשיקולים נוספים לעניין הפרסום, ובכלל זאת: **השפעות אפשריות מהפרסום על משפחות הנאשמים בכלל, ועל קטינים העלולים להיפגע מפרסום קלטת החקירה בפרט**. ואכן, עמדה זו באה לידי ביטוי בפסיקותיו של ביהמ"ש המחוזי בהן מתייחס ביהמ"ש מפורשות להתנגדות משפחות הנאשמים לפרסום, **לסבל הרב שנגרם לבני המשפחה, להשפעת הפרסום על ילדי הנאשמים ולתגובות בהן עלולים להיתקל בני המשפחה בעקבות הפרסום** (ראו: ב"ש (ת"א) 90664/09 **חדשות ערוץ 10 בע"מ נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 30.09.2009), תפ"ח 22918-11-09 **חברת החדשות הישראלית בע"מ נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 15.7.12)). בעניין **רשות השידור**, לעיל ה"ש 6, נדחה ערעורה של רשות השידור אשר בקשה לשדר סדרה אודות רצח רוז פיזם, שבמרכזה שידור קלטות החקירה במטרה של הרוצחים. פסק הדין התבסס בעיקר על החשש לפגיעה בטובת אחיותיה הקטנות של רוז, כנימוק לאי מתן היתר לפרסום הקלטות.

ג. **טובת החקירה המשטרתית:** ברוב המקרים של המכריע של המקרים, בקשות להתיר פרסום קלטות חקירה מוגשות לבית המשפט במהלך ניהול המשפט או בתום ההליך המשפטי בערכאה הדיונית. לפיכך, על פי רוב, פרסום קלטות החקירה אינו פוגע או מסכל את החקירה המסוימת שבמסגרתה תועד החשוד. עם זאת, לפרסום תעוד של חקירות יש "אפקט מצטבר", העלול לפגוע בחקירות משטרה עתידיות, וזאת בכמה אופנים: ראשית, יכולת המשטרה לחשוף את מלוא המידע בחקירה מותנית לעתים קרובות בנכונות החשודים והעדים לשתף פעולה בחקירתם. הידיעה שתעוד החקירה עשוי להתפרסם ברבים עשויה להגביל את נכונותו של נחקר לשתף פעולה עם חוקריו או להשפיע על תוכן תשובותיו, והדבר יכול לפגוע ביכולת המשטרה לגלות את האמת בחקירותיה¹¹. שנית, לפרסום חקירה יכולה להיות השפעה גם על התנהגות החוקרים, הצופים פרסום אפשרי והמודעים לכך שהתנהלותם עשויה להיות נתונה לחשיפה, העלולים עקב כך להתנהל באופן מלאכותי העלול לפגוע בטובת החקירה. שלישית, פרסום תעוד חקירה עלול לעתים לחשוף שיטות חקירה, באופן שיפגע בחקירות עתידיות¹². בנוסף, יתכנו גם מקרים בהם פרסום קלטות יפגע בחקירה תלויה ועומדת – כגון עת הוגש כתב אישום נגד פלוני אך החקירה נמשכת נגד חשודים אחרים הקשורים לפרשה.

ד. **הגנה על ההליך המשפטי:** פרסום תעוד של חקירה עלול גם לפגוע בהליך המשפטי-הן במשפט של החשוד שחקירתו פורסמה והן בהליכים משפטיים אחרים. כך למשל, פרסום התעוד עלול להשפיע על עדים שטרם העידו, בעקבות הצגה פומבית של ראיות בטרם הגשתן לבית המשפט על פי דיני הראיות, או בעקבות הצגת ראיות שהגשתן נמנעה (למשל, כשהתנגדות להגשתן התקבלה מסיבה כלשהי, כגון אי עמידה בתנאי הקבילות הטכנית). ראיות כאלה עלולות להגיע לידיעת בית המשפט בדרך עקיפה, לפגוע בטוהר ההליך השיפוטי או ליצור מראית עין של השפעה כזו. זאת ועוד, בפרסום קטע מתעוד חקירה מובאת בפני הציבור פיסה מאוסף הראיות, שראיות אחרות – במקום אחר בחקירת אותו חשוד או בחקירות אחרות – עשויות להפריכה או להאירה באור שונה. בנוסף, פרסום קטע קטן מהחקירה עלול, במקום לממש את זכות הציבור לדעת, להטעות את הציבור, ולפגוע באמונו בבית המשפט אם הכרעתו תהיה שונה מהרושם שיצר הפרסום מהחקירה. ועוד, פרסום קטעים מחקירה – שיובאו בדרך כלל לידיעת התקשורת על ידי צד מעוניין – עלול להביא ל"משפט בתקשורת", בניגוד להליך המשפטי התקין של בחינת כלל הראיות בבית המשפט הפתוח לעיון הציבור. התוצאה עלולה להיות פגיעה בהליך המשפטי ובאמון הציבור בבית המשפט.

¹¹ ר' למשל עניין תורג'מן, לעיל ה"ש 3, בסעיף 43.

¹² למשל, חשיפת מיקומה של המצלמה בחדר החקירות או במקום אחר בו בוצע התעוד.

יש לזכור אמנם, כי שיקול זה אינו ייחודי אך ורק לקלטות חקירה. גם פרסומה של הודעה בכתב שנגבתה בחקירה, או חלקה, בשלב ניהול ההליך המשפטי, עלול להשפיע על עדים ולפגוע בטוהר ההליך השיפוטי. עם זאת הניסיון מלמד, כי בחלק ניכר מהמקרים גופי התקשורת מבקשים לפרסם דווקא את קלטות החקירה/שחזור, ונוטים להימנע מפרסום של ראיות מסוג אחר. בנוסף, ככלל, השפעת פרסום תעוד חזותי או קולי של חקירה הנה חזקה יותר. לבסוף, כאמור, החוק ייחד את ס' 13 רק לפרסום תעוד חזותי או קולי של חקירה¹³.

התוויית מדיניות התביעה בנוגע להסכמה לבקשה להתרת הפרסום:

19. כאמור לעיל, הכלל הוא – אי פרסום תעוד חזותי או קולי.

20. עמדת התביעה ביחס ל**חריג** לכלל אי הפרסום, תיקבע בהתחשב באינטרסים שפורטו לעיל, ואיזונים אל מול העקרון של "זכות הציבור לדעת" ואל מול כלל השיקולים השונים. לפיכך, יש לתת משקל לשיקולים הבאים בין שאר השיקולים:

א. **העניין הציבורי בפרסום, היקפו ועוצמתו:** כתנאי מקדים להסכמה להיתר הפרסום, יש לזהות את האינטרס הקונקרטי בשמו מתבקש היתר הפרסום, ולעמוד על משקלו. אכן, תעוד חזותי של חקירה הנו בעל אפקטיביות גדולה יותר מתעוד כתוב. ואולם, רק עניין ציבורי בעל משקל מוגבר עשוי לגבור על הזכות לפרטיות של נחקרים, עדים וצדדים שלישיים, ועל שאר האינטרסים שפורטו לעיל. לא די בטיעון בעלמא בדבר קיומו של "עניין לציבור" ערטילאי. הדרישה העולה מן הפסיקה היא כי הפרסום יתרום באופן משמעותי לאינטרס הקונקרטי האמור וישרת אינטרס ציבורי חשוב וממשי¹⁴. הנטל להוכחת עניין ציבורי כאמור – מוטל על מבקש הפרסום. על כן, מקום בו לא הצביע המבקש על "עניין לציבור" בעל משקל, ומקום בו אין בפרסום כדי לשרת אינטרס ציבורי חשוב – יש, ככלל, להתנגד לפרסום קלטת החקירה.

יודגש, כי ככלל, אין די בקיומו של "עניין ציבורי" בחקירה הספציפית כדי להצדיק פרסום קלטות חקירה. על המבקש להתיר פרסום – להצביע על טעם המצדיק פרסום של הקלטות דווקא, ועליו לשכנע כי לא ניתן להסתפק בפרסום אחר, אשר פוגע באופן מתון יותר באינטרסים העומדים בבסיס איסור הפרסום.

¹³ ביחס להוראות חוק נוספות החלות על פרסום חומר מחקירה, ראו פסקה 16 לעיל.

¹⁴ ר' עניין **תורג'מן**, לעיל ה"ש 3, בפס' 55: "נדרש, כי פרסום קלטת החקירה יהיה בעל חשיבות ממשית לצורך בחינת התנהלות הגורם השלטוני, והמשטרה בכלל, וכי ישרת אינטרס ציבורי חשוב וממשי... ענין ציבורי שיסודו בצורך לחשוף התנהלות פגומה של המשטרה בחקירה הוא גורם בעל משקל רב בהפעלת שיקול הדעת לענין הפרסום". עוד נקבע בסעיף 60: "הפרסום נועד להביא לידיעת הציבור טענות בדבר אופן ניהול החקירה המשטרית בעניינו של

כך למשל, מקום בו מתבקש פרסום קלטות, יש לבחון אם לא ניתן לצורך סיפוק האינטרס הציבורי בפרסום להסתפק בפרסום תמליל החקירה, או בפרסום ראיות אחרות.¹⁵

ב. **"זכות הציבור לדעת"**: יש לשקול האם מניעת הפרסום גורמת לפגיעה ממשית בחופש המידע ומביאה להסתרת מידע בעל ערך מהציבור. ככלל, הקלטת החקירה מיועדת לשמש את בית המשפט ככלי לבירור נסיבות החקירה, במיוחד במקרים של הודאות נאשמים, והיא לא נועדה למטרת פרסומה. "זכות הציבור לדעת" את העובדות הרלוונטיות ממומשת באמצעות פומביות ההליך המשפטי ופרסום הכרעת בית המשפט בסיומו. אמנם, הקלטת חקירה המשודרת בתקשורת האלקטרונית עשויה לעורר ענין רב יותר מאשר ציטוט מהודעה כתובה או מדיוני בית המשפט, אך בכך בלבד אין די בכדי להצדיק פגיעה באינטרסים שפורטו לעיל. עם זאת, יתכנו מקרים בהם המחשת המתרחש בתוך החקירה על דרך של שידור התעוד החזותי או הקולי הנה בעלת ערך ממשי לציבור, שכן יש בה מידע נוסף מהותי המצדיק חריגה מן האיסור ודחית אינטרסים נוגדים.¹⁶

ג. **כבוד האדם והגנת הפרטיות של הנחקר**: כמפורט לעיל.

ד. **עמדת הנחקר**: יש ליתן משקל משמעותי לעמדת הנחקר המתנגד לפרסום. במקום בו הוא מתנגד, ובהעדר שיקולים נוגדים, הנטייה תהיה לכבד עמדה זו.¹⁷ יש לעמוד על כך שתתקבל עמדת הנחקר בטרם מתן החלטה, בכל מקרה שבו לבקשה לא צורף הנחקר כמשיב, וזאת אף אם בית המשפט לא יזם זאת בעצמו. עם זאת, במקום בו הנחקר מודע להשלכות ואינו מתנגד לפרסום, ובפרט אם הוא מיוצג, תגבר הנטייה לכבד את עמדתו, **בכפוף לשיקולים ולתכליות האחרות שביסוד איסור הפרסום**, כמפורט לעיל. ככל שעמדת המדינה היא כי יש להתיר את פרסום קלטת החקירה (של חשוד או נאשם), לאחר שנשקלו כל השיקולים הרלוונטיים ובהתחשב גם בהסכמת הנחקר, הרי שיש לעמוד על כך כי בפרסום יינתן ביטוי להסכמה זו. זאת, כדי להקטין את "האפקט המצטבר"

תורגימן. בלא לנקוט כל עמדה לגופן של טענות אלה, העילה לפרסום קלטת החקירה משקפת במקרה זה ענין ציבורי ממשי בפרסום שראוי לקדמו".

¹⁵ שם, בפס" 56: "מקום שפרסום הקלטת כרוך בנזק כבד במיוחד לערך המוגן שביסוד האיסור, ניתן לנקוט באמצעי פרסום מתון יותר, שיקטין את הפגיעה הכרוכה בחשיפת החקירה לעיני הציבור"

¹⁶ שם, בעניין של פרסום קלטת חקירה לצורך חשיפת התנהלות פגומה של המשטרה במהלך החקירה.

¹⁷ ור' בהקשר זה קביעת בית המשפט בעניין **זדורוב**, לעיל ה"ש 5, שם נקבע כי: **"גם במקרה בו הנחקר (בין אם זה החשוד, הנאשם או עד) נותן הסכמתו לפרסום, אין די בכך להכריע בבקשה, שכן שומה להמשיך ולבחון את שאר התכליות העומדות ביסוד איסור הפרסום. לעומת זאת, אם הנחקר מתנגד לפרסום המבוקש, יהיה בכך שיקול נכבד ביותר שלא להתיר הפרסום וזאת גם לאחר שהסתיימו ההליכים המשפטיים. אולם אין לשלול על הסף מקרים בהם על אף התנגדות הנחקר, יימצאו טעמים מיוחדים בחריגותם שיצדיקו התרת פרסום"**. (ההדגשות אינן במקור)

האמור, העלול ליצור תודעה שלילית בקרב נחקרים עתידיים, לפיו כל הנעשה בחדר החקירות עלול לקבל מעמד פומבי ביום מן הימים.

ה. **פגיעה בצד שלישי** (שאינו הנחקר): כאמור, יש לשקול את מידת הפגיעה בצד שלישי, שלעיתים אף אם אין לו מעמד פורמלי בהליך הפלילי, הוא עלול להיפגע כתוצאה מפרסום תעודת החקירה. במסגרת זו יש לבחון האם בחשיפה זו תיגרם פגיעה בפרטיותו או באינטרס לגיטימי אחר שלו¹⁸. ככל שכך, יש לשקול לאפשר לאותו אדם להביא את עמדתו בפני בית המשפט, ולקבוע את עמדת התביעה גם לפי מידת הפגיעה בו, האינטרס הנפגע, והשאלה האם ניתן להגן על אינטרס זה על ידי פרסום תגובתו של אותו אדם בצמוד לפרסום הקטע מהחקירה. ככל שמדובר במתלוננים, נפגעי עבירה או בני משפחה של אלו – יש להקפיד ככל הניתן על קבלת עמדתם בטרם מסירת עמדה לבית המשפט בדבר פרסום קלטת חקירה שעמדתם רלוונטית אליה. היה ומסיבה כלשהי לא ניתן לקבל את עמדתם, יש להדגיש זאת במסגרת תגובת המדינה לבקשה להיתר הפרסום.

ו. **פגיעה במעורבים אחרים שהם קטינים**: יש לבחון האם הפרסום עלול לפגוע בטובתו של קטין, בין אם הוא נפגע העבירה ובין אם הוא קשור לפרסום או לחקירה באופן אחר. כן יש לבחון אם הפרסום עלול להביא לחשיפת פרטים אסורים ביחס לקטין בהתאם לחוק הנוער או חוק אימוץ ילדים שהוזכרו לעיל. במקרים אלה, תנקוט התביעה במשנה זהירות וזאת על מנת למנוע פרסומים אסורים אודות קטינים או פרסומים שעשויים לפגוע בטובתם. בגיבוש העמדה יש לשקול היוועצות עם יועמ"ש משרד הרווחה והשירותים החברתיים ולקבל ממנו את המידע הרלוונטי ככל שקיים. ככל שהכוונה היא להתנגד לפרסום בשל החשש לפגיעה בטובת קטין, יש לשקול להביא בפני בית המשפט את עמדתם של גורמי המקצוע האמונים על דאגה לטובת הקטין, כמקובל, באמצעות תסקיר עובד סוציאלי שמונה לפי חוק (פקיד סעד).

לפיכך, בכל מקרה בו מתבקשת הפרקליטות להגיב לבקשה להתיר פרסום קלטות חקירה מכוח סעיף 13 לחוק חקירת חשודים, יש לבדוק האם מעורבים בעניין קטינים שהנם נפגעי עבירה או קטינים שהם בני משפחתו הקרובים של החשוד, של נפגע עבירה, או של אחד העדים המופיע בפרסום המבוקש, העלולים להיפגע מהפרסום. ככל שהבדיקה מעלה כי ישנם קטינים שעשויים להוות נפגעי עבירה או מעורבים, והם עלולים להיפגע מהפרסום, ישקול התובע היוועצות עם גורמים רלוונטיים כדוגמת שירותי הרווחה.

¹⁸ צדדים שלישיים: לרבות מתלוננים ובמקרים מסוימים גם בני משפחותיהם של חשודים ועדים, וכן עדים ואנשים אחרים אשר מוזכרים במהלך החקירה אשר פרסומה מתבקש.

ז. **חשש מפגיעה ספציפית בחקירה, בחקירות אחרות או בעבודת המשטרה:** יש לבחון האם הפרסום עלול לפגוע בחקירה, להשפיע על נחקרים פוטנציאליים, להביא להעלמת ראיות או לפגוע בחקירה בדרך אחרת; כן יש לשקול האם יכולה להיגרם פגיעה בחקירות אחרות בנושאים הקרובים לחקירה זו. יש לבחון גם האם עלולה להיגרם פגיעה אחרת בעבודתה של המשטרה, בחסיון מקורות מודיעיניים, שיטות חקירה, או יעדים לחקירה. אם הפרסום עשוי לפגוע באלה, יש להגביל, ככלל, את הפרסום אך ורק לקטעים שאינם פוגעים באינטרסים הללו. בהקשר זה, יש להתייעץ עם היחידה החוקרת ביחס לבקשת הפרסום.

ח. **חשש מפגיעה ארוכת טווח בחקירות המשטרה:** כאמור בסעיף 16 (ג) לעיל;

ט. **חשש לפגיעה בהליך משפטי:** כאמור בסעיף 16 (ד) לעיל;

י. **השלב בו מצוי ההליך המשפטי:** בשים לב לתכליות העומדות בבסיס האיסור שבסעיף 13 לחוק, ברי כי משקלם של האינטרסים הנוגדים אינו סטטי. האיזון בין האינטרסים הנוגדים משתנה בשלבים שונים של הליך החקירה והבירור המשפטי¹⁹.

ככלל, בשלבים הקודמים להגשת כתב האישום – קיימים שיקולים כבדי משקל המטים את הכף לטובת איסור הפרסום. התרת הפרסום תהיה מוצדקת רק במקרים חריגים שבחריגים. לאחר תחילת הבירור המשפטי, ניתן להצביע על "צמתים" בהם משתנה משקלם הסגולי של השיקולים (מועד הגשת כתב האישום, מועד הגשת תעודת החקירה כראיה במשפט, מועד סיום עדותם של העדים הרלוונטיים לעניינה של החקירה המתועדת, מועד סיום שלב שמיעת הראיות, מועד מתן הכרעת הדין, המועד בו פסק הדין הפך חלוט, וכיוצא ב). ככלל, עם התקדמות המשפט תגבר הנכונות להתיר את פרסום תעודת החקירה, ובלבד שיש אינטרס ציבורי ממשי בפרסום. עם סיום ההליך המשפטי, השיקולים בדבר הצורך בהגנה על תקינות ההליך המשפטי – אינם מהווים עוד גורם בעל משקל רב, אם כי אינטרסים אחרים בעלי חשיבות – נותרים שרירים ותקפים, ובכוחם להצדיק לעתים השארת איסור הפרסום על כנו²⁰.

יא. **חשש לשימוש לרעה:** בבחינת ההחלטה האם להסכים להתיר פרסום של תעודת חקירה לאמצעי תקשורת, יש לבחון את השלכות השימוש שעשוי להיעשות

¹⁹ יושם לב לעניין זה, גם להוראת סעיף 71 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 שעניינו ב"מניעת פגיעה בהליך פלילי".

²⁰ ר' עניין תורג'מן, לעיל ה"ש 3, בסעיף 51 ואילך.

בשידור תעוד חקירה. במקרה שקיים חשש כי בשידור תעוד החקירה יעשה שימוש לרעה על ידי צד מעוניין כזה או אחר, יש להתנגד לפרסום.

יב. **דרך הגעת החומר למבקש הפרסום:** יתכנו מקרים שבהם עצם מסירת / הגעת החומר לגורם המפרסם נעשתה בניגוד מפורש לדין או להוראה שיפוטית. במצב דברים זה, ינתן לכך המשקל הראוי בגיבוש עמדת התביעה בשאלת הפרסום²¹.

יג. **פרסומים קודמים של תוכן החקירה:** פרסום תוכן החקירה בעבר בלא התעוד החזותי או הקולי, אין בו כדי להצדיק פרסום התעוד עצמו: בסעיף 13 מדגיש המחוקק את האיסור לפרסם את התעוד החזותי או הקולי של החקירה, ולא את תוכנה. על כן, פרסום תוכן החקירה בעבר, אין בו כשלעצמו, כדי להצדיק פגיעה באינטרסים המפורטים לעיל, שענינם דווקא בפרסום התעוד החזותי או הקולי²².

יד. **פרסום קודם של התעוד החזותי / קולי בלא היתר:** קיומו של פרסום קודם שפורסם ללא היתר, כשלעצמו, אינו מהווה עילה למתן הסכמה לפרסום נוסף (כך לדוגמה, בשני ערוצי תקשורת שונים ובזמנים שונים), שכן כל פרסום נוסף עלול להביא לפגיעה נוספת בתכליות שבבסיס הוראת החוק. עם זאת, בנסיבות שכאלה, יש לקחת גם שיקול זה בחשבון.

טו. **פרסום חלקי:** בנסיבות מתאימות ניתן לשקול להסכים לפרסום חלקי של קטעים מתוך תעוד חזותי או קולי, אם שקלול האינטרסים מוביל לכך.

אישור פרקליט מחוז להסכמה לפרסום

21. הסכמה להתיר פרסומן של קלטות חקירה תינתן, באישורו של פרקליט מחוז או אם היה התיק מנוהל על ידי התביעה המשטרית, באישורו של ראש יחידת תביעות. במקרים גבוליים יש לגבש עמדה בשיתוף עם המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים). במידת הצורך, יש להיוועץ גם עם היחידה החוקרת.

פתיחת חקירה פלילית במקרה של הפרת האיסור

22. במקרה בו פורסם תעוד חזותי או קולי ללא היתר, והדבר נודע לתובע, יעביר התובע מידע זה לפרקליט המחוז (או לראש יחידת תביעות משטרתיות, ככל שמדובר בתיק

²¹ ראה עניין **רשות השידור**, לעיל ה"ש 6, בפסקה 11: "העובדה כי ניתן להגיע אל החומר אינה גוררת בהכרח את המסקנה כי יש להתיר את הפרסום המבוקש... לא תמיד ניתן לאפשר פגיעה רק כי היא תיתכן גם ממקור אחר."

המנוהל על ידי התביעה המשטרית) על מנת שישקלו להורות על פתיחה בחקירה פלילית נגד המפרסם.

23. התקבלה בקשה מצד גורם חיצוני לעיין במידע המצוי בתיק חקירה, הקשורה להיבטים הנדונים בהנחיה זו, תוכרע הבקשה גם בהתאם לאמור בהנחיית פרקליט המדינה 14.8 שעניינה "בקשה מצד גורמים שונים לעיין במידע המצוי בתיק חקירה".